

Eseménynaptár

Október 6.

10 éve, 1997-ben halt meg Solti György karmester, zongoraművész, aki a klasszikus és romantikus zene kiváló tolmácsolójaként vált világhírűvé.

140 éve, 1867-ben, a kormány be-tiltotta a honvédegyleteknek arra a napra tervezett országos gyűlését.

Október 7.

50 éve, 1957-ben atomerómű-baleset történt Nagy-Britanniában. A cumberlandi Windscale (ma Sellafield) plutónium-termelő reaktorban tűz ütött ki, és mintegy 500 négyzetkilométer kiterjedésű radioaktív felhő keletkezett.

15 éve, 1992-ben, életének 78. évében elhunyt Willy Brandt (fotó),

az NSZK egykori kancellárja, Nobel-békedíjas.

100 éve, 1907-ben a képviselőház megszavazta az új, osztrák-magyar gazdasági kiegyezést.

105 éve, 1902-ben átadták a Steindl Imre által tervezett új, budapesti országházat. Azonban a teljes befejezést (1904) már nem érte meg a tervező.

Október 9.

10 éve, 1997-ben a Pauline hurrikán több mint kétszáz embert ölt meg a mexikói Acapulco turistaparadicsomban.

40 éve, 1967-ben Bolíviában, kormánycsapatokkal vívott gerillaharcban leölték a 39 éves Ernesto „Che” Guevara Sernát.

1005 éve, 1002-ben, Leif Eriksson viking harcos – Kolumbusz előtt fél évezreddel – partra szállt Észak-Amerikában.

Október 10.

40 éve, 1966-ban az amerikai kormány veszélyes és illegális kábítószerré nyilvánította az LSD-t.

290 éve, 1717-ben II. Rákóczi Ferenc megérkezett a törökországi Gallipoliba.

465 éve, 1542-ben I. Ferdinánd a törökkel való összejárás alaptalan vádjával elfogatta Perényi Pétert. 700 éve, 1307-ben a rákosi országgyűlés Károly Róbertet ismer-te el királynak.

Október 11.

15 éve, 1992-ben a Gorbacsov-vezetés külügyi szakembere, Eduárd Sevardnadze lett Grúzia elnöke.

45 éve, 1962-ben összeült a második vatikáni zsinat, amely az egyház belső reformját tűzte ki célul. Ennek alapján most minden nép a saját anyanyelvén tarthatja az istentiszteletet.

140 éve, 1867-ben szabadalmazták az első írógépet, Christopher Latham Sholes amerikai mű-szerész találmányát, amelyet Samuel Soule-lal és Carlos Giddennel szerkesztett.

Tánc házas ünnepnek adott otthont Csíkszereda

A hely, ahol megölelnék

2007. szeptember 27 - 29. között az erdélyi illetve a csíkszeredai tánc házmozgalom 30. születésnapját ünneplő tánc ház-hétvégére került sor Csíkszeredában. Deák Gyula, aki a Háromszék Tánc együttes irányítása mellett a Romániai Magyar Tánc szövetség elnöki tisztségét is betölti, el-mondta, a szervezés ötletét a hasonló, a kolozsvári tánc ház 30. évfordulóját ünneplő rendezvény adta.

Habár 1977-ben elsőként Kolozsváron kelt életre tánc ház, a választás mégis Csíkszeredára esett, hiszen itt van az 1976 őszén megalakult, a tánc házmozgalom indítójaként számon tartott Barozda együttes főhadiszállása. A rendezvény célja az volt, hogy össze-gyűjtse mindazokat, akik 1977 és 2007 között tánc házat szerveztek-alapítottak, táncot-éneket tanítottak, muzsikáltak, táncoltak vagy csak egyszerűen tánc ház-közelinek számítottak. Kiderült, hogy ké-szült egy lista is, amely több mint 2000 nevet tartalmaz, és folyamatosan bővül.

Az ünneplés a X. Prímatalálkozóval kezdődött, pénteken 19 órától hallható volt a Barozda és a Sebő együttes koncert-je, ahol Györfi Erzsébettel közösen Kallós Zoltán is énekelt. Szombaton 16 órától kézműves-kiállítás és -vásár vette kezdetét a sportszarnokban, ahol a kézdimarton-falvi iskola diákjai rövid gyermekjáték-összeállítással köszöntötték az egybegyűl-tek, majd a látogatók bórdíszművészítő, nemező, gyöngyfűző mesterekkel válthattak szót. Nem hiányzott az alsó-

csernátóni Radu József sem, akinek szalmabábu-kiállítását lehetett megtekinteni. Itt mondta el Kallós Zoltán a véleményét, miszerint az erdélyi tánc házat ma már csak a nosztalgia táplálja.

A Városi Művelődési Házban 17 órától kerültek vetítésre a bukaresti televízió magyar adásának rég elveszettnek hitt, értékes, archív felvételei. A meghívottak között volt Simonffy Katalin, Csáky Zoltán és Pávai István is. 18 órától a Csíki Székely Múzeumban fotó- és képzőművé-szeti kiállításra került sor, 19 órától kez-dődött a tánc házgála a sportszarnokban.

Az est fénypontját, az egyes tájeg-ységek hagyományörző táncosai mellett, a mérai és visai csoportok jelentették, majd a rendezvény hajnalig tartó tánc-házzal zárult, ahol újfent bizonyítást nyert Panek Kati örökérvényű gondolata: „A tánc ház az a hely, ahol muzsi-kálnak. Ahol táncolni, énekelni, beszél-getni lehet. De tánc házasnak lenni való-jában életforma. Mert a tánc ház az a hely, ahol megölelnék.”

Orbán Krisztina

Tánc ház a Barozdával, 2001-ben (fotó: Ádám Gyula)

Kedves
pedagógusok!

2007. szeptember 25-től a Pallas-Akadémia Könyvkiadó saját kiadású könyveire, pedagógusok számára, a könyv árából 25% kedvezményt ad. Vásárláskor kérjük a munkahelyi (isko-lai) igazolás felmutatását a könyves-boltban.

A könyvek megrendelhetők postai utánvétellel is (az igazolás mel-lékelésével, amelyet faxon vagy e-mail-ben kérünk elküldeni) a következő címen:

530210 Miercurea Ciuc, str. Petőfi nr. 4, CP. 140, jud. Harghita.
Tel./fax: 0266-371 036,
mobil: 074-500-5544.
E-mail: pallas@clicknet.ro
Honlap: www.pallasakademia.ro
Folyószámlaszám: BCR –
RO46RNCB0152007505270001

Aki postán rendel könyvet, attól kérjük, hogy küldje el a személyi számát (CNP) is.

Agyafúrt, csirkefogó, gazfickó

Nyelvünkben szép számmal vannak olyan szavak, kifejezések, melyeknek alakján/ formáján, jelentésén, illetve annak kialakulásán el-el-gondolkozunk. Ilyen például az agyafúrt, agyalá-gyult, csirkefogó, pásztoróra stb.

Régen az agyafúrt szó két eleme alany-állít-mány viszonyban volt egymással: agya fúrt, azaz meglekelt koponyájú, mert valami-kor így próbálták gyógyítani az elmebetegséget. Idővel melléknévvé alakult a szó, és egybeírták. Az agyalágyult mesterséges szóalkotás eredménye, jelentése: agylágyulás-ban szenvedő beteg, szellemileg nem beszámítható. Az agylágyulás orvosi szakszó, a görög enkephalomalakia fordítása. Az agy-állomány, agyvelő felbomlásáról, hígulásáról van szó. Ennek alapján érthető a hígfejű, hígagyú, il-letve az argóban, az ifjúsági és diáknyelvben használatos húgyagyú kifejezés is.

A csirkefogó szó előfordulására a történeti-etimológiai szótár 1843-ból származó mondatot idéz: „A köznép rendesen csak csirkefogóknak nevezi őket, mivel jobbadán a Duna partján ácsó-

rognak, s egy-két garasért örömet viszik haza a mások által vásárolt apró marhákat”. A kutatók szerint a csirkefogó a régi jelöletlen tárgyas összetételek mintájára – mint például egerfogó (= egeret fogó), légyfogó stb. – alakult ki, és a csi-bész megnevezésére használták. A csibész szó a csirke főnévből származik, első jelentése 'csi-beárús' volt (ez mára elavult), később alakult ki (1897) az 'utcagyerek, csirkefogó' jelen-tése. Rokonteljesítő szavai: gazfickó, gazember. Itt a gaz 'hívány' jelentésű, tehát: hívány suhanc, hívány ember.

A 'szerelmesek meghitt együttléte' jelentésű pásztoróra kifejezést a szótörténeti kutatás német vagy francia mintára alkotott nyelvújítási tükörszónak tartja. A francia heure du berger (ör dü berzsé) a rokokó korban divatos pász-toridillekre utal. Az idill mint a pásztorok életét eszményítő irodalmi alkotás meghitt hangulatú környezetet teremtett, illetve abba helyezte a cse-lekményt.

Komoróczy György

„Gyógyulj, Benji!”

Az Erdélyi Rendezvényszervező Iroda (ERI) és az Uni-tárius Egyház által Kisgyörgy Benjamin megsegítésére szervezett második koncert szombaton este ha-mupipókés jelleggel, pontban éjfélkor véget ért a sepsi-szentgyörgyi sportszarnokban.

Az eseményt a sepsiszentgyörgyi hattagú Evidence pop-rock zenekar 19 órakor nyitotta dübörgő hangradattal. Mire a lassan beszívargó, s végül szégyenletesen kis számban összegyűlő közönség kényelembe helyezkedett volna, már a maroshévízi Lukasso dance-duó „playbackelte” saját szá-mait. Igazi sikernek az andalúziai népzenei játszó szentgyör-gyi Ritmo del Flamenco nevű hatos formáció örvendhetett, a vastaps után pedig a csíkszeredai, 12 éve táncoló Vitos Imola hastáncosnő búvólta a nagyérdeműt. A zenebonát Benji köszönő szavai állították le pár percre, majd a közön-ség került reflektorfénybe a kisorsolt ajándékok átvételekor.

Az est sztárvendége, Zaltnay Sarolta szó szerint az autójából kipattanva robbant be a színpadra, de kitűnően leplezte a hosszú utazás fáradalmait, jó produkciót nyújtott a székekből felugró, táncoló, éneklő közönségnek. A szokásos autogramosztogatás alatt a kézdívsárhelyi Éli zenekar búcsúzott a tömegtől népzenei elemekkel megtűzdelt rockos dalaival, pontban éjfélkor pedig kiürült a sportszarnok.

Tinca Teddy

A koncert előtt a sajtóban arról lehetett olvasni, hogy még 4000 dollár szükséges Kisgyörgy Benjamin összejt-műtétéhez. Szombaton éjfélkor, Nagy Krisztina az ERI képviselőben még nem tudta megmondani, hogy mekkora összeg folyt be, ellenben közölte, hogy a sepsiszentgyörgyi helyi tanács 10 ezer új lejt ajánlott fel, és hogy még körül-belül ugyanennyire van szükség. Hétfőn Martinka Jánost, az ERI igazgatóját hívtuk telefonon, de részletesebb informá-ciókkal ő sem tudott szolgálni – egészen addig, amíg meg nem szakadt az összeköttetés. Amikor újrahívtuk, nem válaszolt a mobiltelefonja, a nap folyamán már nem hívott vissza. A szerk.